

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres referanse
07/2228

Vår referanse
200702990-/HAW

Dato
02.01.2008

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i kommuneloven og forvaltningsloven om rolleklarhet mv. i kommunesektoren

Vi viser til Kommunal- og regionaldepartementets (KRD) høringsnotat med forslag om å endre forvaltningsloven og kommuneloven for å gi større rolleklarhet.

I høringsbrevets pkt. 1.5.3, *Habilitet for ledere og styremedlemmer mv. i offentlig eide selskaper. Valgbarhet for ordfører m.v. (kapittel 4)*, ber Kommunal- og regionaldepartementet om høringsinstansenes syn på hvorvidt det bør innføres valgbarhetsbegrensninger for ordfører og varaordfører til styret i kommunale selskaper. Videre bes det om synspunkter på valgbarhetsbegrensninger bør innføres for medlem av kommune- og fylkesråd.

Vi merker oss at KRD ikke har lagt frem forslag til slike begrensninger i sitt forslag til endringer i kommune- og forvaltningsloven. Etter Fornyings- og administrasjonsdepartementet syn bør det settes valgbarhetsbegrensninger for ordfører og varaordfører til styret i kommunale og interkommunale selskaper. Ordfører og varaordfører representerer eierinteressene i kommunen og vil ha sin naturlige plass i selskapenes generalforsamlinger eller foretaksmøter. Dersom de også velges inn i styrene for kommunens egne selskaper eller interkommunale selskaper, vil de kunne oppleve motsetninger mellom kommunens og selskapets interesser. Ordfører og varaordfører innehar så sentrale posisjoner at det ikke er naturlig for disse å fratre ved behandling av saker som kan medføre rollekonflikt.

Også øvrige folkevalgte vil kunne oppleve en tilsvarende interessekonflikt dersom de sitter i styret for kommunale/interkommunale selskaper, men her kan tilliten opprettholdes ved at styremedlemmer fratrer når kommunestyret behandler saker som

Kommunal- og regionaldepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Deres ref.:
07/2228-1
MOP

Vår ref.: 2007/1100
MAB AGHE 690

Dato: 06.12.2007

Høring - forslag til endringer i kommuneloven og forvaltningsloven om rolleklarhet mv. i kommunesektoren

Det vises til Kommunal- og regionaldepartementets brev av 3. oktober 2007 vedrørende høring om forslag til endringer i kommuneloven og forvaltningsloven om rolleklarhet mv i kommunesektoren. Høringsfristen er fastsatt til 31. desember 2007.

Kommunal- og regionaldepartementet foreslår endringer i kommuneloven og forvaltningsloven. Hensikten med forslaget er blant annet å sikre den etiske standarden i kommunen, legge bedre til rette for kontroll av kommunal virksomhet og skape større rolleklarhet i relasjon til personer som både utøver viktige funksjoner i kommunalt eide selskaper og i kommuneforvaltningen.

Innledningsvis fremheves at Konkurransetilsynet støtter de foreslåtte tilføyelsene og endringene i de aktuelle lovene. I det følgende vil Konkurransetilsynet knytte merknader til enkelte av endringsforslagene.

Det fremgår av høringsnotatet at hensynet til høy etisk standard skal inntas i formålsbestemmelsen i kommuneloven § 1. Videre foreslås det å ta inn en bestemmelse i kommuneloven § 48 nr. 5 om at det i kommunens årsberetning skal redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard i den kommunale virksomheten. Slik Konkurransetilsynet ser det vil understrekningen av etisk standard også være positivt i forhold til de hensyn som konkurranseloven¹ og lov om offentlig anskaffelser² skal ivareta. Det er grunn til å tro at økt fokus på etikk i kommuneforvaltningen vil kunne bidra til å øke bevisstheten om konkurranseregler og reglene om offentlig anskaffelser. Konkurransetilsynet støtter således de foreslåtte tilføyelsene i kommuneloven.

I høringsnotatet foreslås det videre å innta en bestemmelse i kommuneloven § 65 nr. 2 om at medlem av kommuneråd, medlem av fylkesråd eller administrasjonssjef ikke kan være medlem av styre i kommunale eller fylkeskommunale foretak.

¹ Lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger av 5. mars 2004 nr 12

² Lov om offentlige anskaffelser av 16. juli 1999 nr. 69

I tillegg foreslår Kommunal- og regionaldepartementet at reglene om automatisk habilitet i forvaltningsloven § 6 bokstav e skal gjelde for ledere eller medlemmer av styret i selskap som helt ut eies av stat eller kommune. Det betyr eksempelvis at en person som er styreformann i et kommunalt selskap ikke kan delta i behandlingen av saker i kommunen som berører det foretaket vedkommende er styreformann i.

I høringsnotatet fremhever departementet flere forhold som tilsier at de samme reglene om inhabilitet må gjelde i forhold til private og offentlige foretak. For det første pekes det på at kommunens bruk av selskaper har økt betydelig det siste tiåret og at det har vært en utvikling mot at selskapenes selvstendighet betones sterkere. Det fremheves videre at gjennom konkurranseutsetting og utskilling av virksomhet i selvstendige selskaper har konkurranseflaten mellom offentlige og private aktører blitt større. I den forbindelse vises det blant annet til at det har betydning for allmennhetens tillit til kommunene at rollene som bestiller og leverandør/anbyder ikke blandes. Departementet understreker at disse utviklingstrekkene kan tyde på at det i samfunnet har funnet sted en utvikling i retning av større rolleklarhet og tilsvarende skepsis til rollekombinasjoner.

Konkurransetilsynet slutter seg til vurderingene i høringsnotat. I tillegg vil tilsynet påpeke at også konkurransemessige hensyn tilsier at det er behov for større rolleklarhet. Formålet med konkurranselovgivningen fremgår av konkurranseloven § 1 på følgende måte:

"Lovens formål er å fremme konkurranse for derigjennom å bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser.

Formålsbestemmelsen i § 1 i lov om offentlige anskaffelser lyder som følger:

"Loven og tilhørende forskrifter skal bidra til økt verdiskapning i samfunnet ved å sikre mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser basert på forretningsmessighet og likebehandling."

I begrepet forretningsmessighet ligger det at oppdragsgiver til enhver tid skal vurdere hvordan vedkommende kan oppnå en mest mulig foredelaktig anskaffelse³ og et krav om at man ikke skal kunne ta utenforliggende hensyn i prosessen. Likebehandlingsprinsippet innebærer blant annet at oppdragsgiver under hele prosessen skal legge forholdene til rette for at flest mulig potensielle leverandører skal få anledning til å konkurrere om leveransen på samme grunnlag, og at leverandørene gis likeverdige forutsetninger for å få sitt tilbud antatt. Formålsbestemmelsen i § 1 er nærmere presisert i lov om offentlige anskaffelser § 5 der det fremgår at utvelgelse av kvalifiserte anbydere og tildeling av kontrakter skal skje på grunnlag av objektive og ikke- diskriminerende kriterier.

I henhold til anskaffelsesforskriften⁴ § 3-5 gjelder reglene om inhabilitet i forvaltningsloven § 6 til 10 i anbudssaker. Det betyr at endringene i forvaltningsloven § 6 får direkte betydning i denne type saker.

Større klarhet med hensyn til rollekombinasjoner slik lovendringene i kommuneloven § 65 nr. 2 og forvaltningsloven § 6 e legger opp til, vil kunne bidra til å oppnå de formål som ligger til grunn for reglene om offentlige anskaffelser.

³ NOU 1997: 21 kap. 21

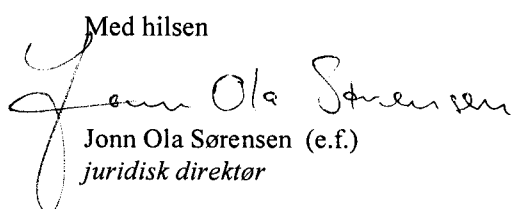
⁴ Forskrift om offentlige anskaffelser av 15. juni 2001 nr. 616

Konkurransetilsynet vil påpeke at ovennevnte loveendringer også vil kunne være positiv i forhold til å unngå konkurranseskadelig kryssubsidiering. Faren for kryssubsidiering oppstår særlig når en kommune driver monopolvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet i markeder med tilknytting til hverandre, ved at monopolvirksomheten kan subsidiere den konkurranseutsatte virksomheten. Dette kan igjen medføre at den konkurranseutsatte virksomheten kan drive konkurranseskadelig underprising. I denne forbindelse vil det kunne være av stor betydning at den som har en sterk tilknytting til det selskapet som driver konkurranseutsatt virksomhet ikke deltar i kommunens behandling av saker som berører det aktuelle markedet.

På bakgrunn av ovennevnte slutter Konkurransetilsynet seg til de foreslåtte endringene i kommuneloven § 65 nr. 1 og i forvaltningsloven § 6 e.

Konkurransetilsynet har for øvrig ingen merknader til høringen.

Med hilsen

Jonn Ola Sørensen (e.f.)
juridisk direktør

Anne Grete Larsen Hestnes
seniorrådgiver

Kopi:
Fornyings- og
administrasjonsdepartementet

Postboks 8004 Dep 0030 Oslo

KOMM. OG REG. DEP
27 DES 2007
Ark.
Avd. / /

Kommunal- og regionaldepartementet
Kommunalavdelingen
Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Deres referanse
07/2228-1 mop

Vår referanse (bes oppgitt ved svar)
07/01616-2 /MOF

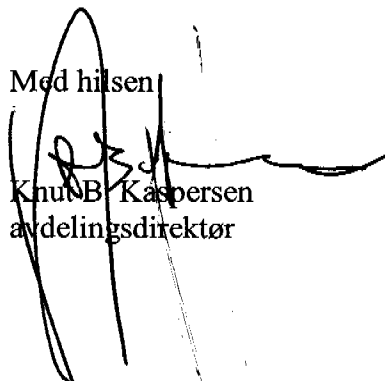
Dato
19. desember 2007

Høringsnotat - Forslag til regler som skal bidra til økt åpenhet og rolleklarhet i kommuner og fylkeskommuner mv.

Datatilsynet viser til Deres høringsbrev av 3. oktober 2007 vedrørende forslag til endringer i kommuneloven, forvaltningsloven og forskrifter til kommuneloven.

Datatilsynet har ingen større kommentarer av betydning for personvernet til forslaget som er sendt på høring.

Med hilsen

Knud B. Kaspersen
avdelingsdirektør

Monica Fornes
rådgiver

Kopi: FAD

gjelder kommunens eierskapskontroll til selskapet.

I en tid hvor det er stort fokus på kampen mot korrupsjon og på å fremme gode etiske holdninger, er det viktig å legge lovverket slik til rette at man unngår uheldige rollekombinasjoner. Flere kommuner har på eget initiativ satt begrensninger for rollekombinasjoner for folkevalgte, slik at disse ikke kan sitte foretaksstyre eller styrer etter kommunelovens § 27. Rolleklarhet vil være med på å styrke tilliten til folkevalgte og folkevalgte organers beslutninger og bidrar til å styrke den etiske bevisstheten, så vel i befolkningen som hos deres representanter.

Med dette utgangspunkt mener vi at det bør innføres en tilsvarende valgbarhetsbegrensning for medlemmer av kommune- og fylkesråd. Staten har for sin del sørget for å avskjære statlige embets- og tjenestemenn fra slike rollekombinasjoner, med sikte på å unngå uheldige rollekombinasjoner som kan svekke tilliten til forvaltningen. (Statens personalhåndbok, 10.14.1 Oppnevning av embetsmenn og tjenestemenn i styrer og råd.)

Vi vil også tilføye at forslagene i høringsnotatet vil gi bedre grunnlag for å gjennomføre målene i lovgivning som vi har ansvar for, herunder konkurranseloven og lov om offentlige innkjøp. Vi viser videre til den mer detaljerte gjennomgang av disse forhold i Konkurransetilsynets høringssvar av 6. desember 2007.

Vedlagt følger også høringsuttalelse uten merknader fra Datatilsynet.

Med hilsen

Bjørn Magnus Jakobsen (e.f.)
kst. avdelingsdirektør

Hanne Warloe
rådgiver